

Les veus poètiques de Víctor Català

Text > ROSA FONT

Sovint identifiquem l'obra de Víctor Català amb la seva prosa captivadora, enèrgica, plena de matisos i d'ombres. Però heus aquí que ens arriba de la mà del poeta Enric Casasses l'edició del *Llibre blanc*, un llibre de poemes tan carregats de vigor i d'ombres com la seva prosa. Hi batega una poesia sensual i ambiciosa, enginyosa i profunda, irònica i inquietant.

En vida de Víctor Català, es van publicar dos reculls de poemes: el *Cant dels mesos* (1903) i el *Llibre blanc*, aparegut el 1905, el mateix any que la novel·la *Solitud*. Potser és per això que la seva obra poètica va quedar eclipsada per l'obra en prosa. I què és el *Llibre blanc*? Doncs tres llibres en un de sol, *Llibre blanc* (segle XVIII), *Policromi* i *Tríptic*, que inclouen poemes de registres molt diversos: des de la poesia que neix de l'observació del pas del temps en la natura i que radiografia personatges d'extraccions socials diferents, fins a la poesia més sensual i la que satiritza la hipocresia social i un món de convencions. Perquè l'obra de Víctor Català té com a horitzó la llibertat creadora i cap norma la pot aturar.

I així, sense cap mena de fre moral ni artístic, els ulls de Víctor Català es passen, a la primera part del *Llibre blanc*, «Llibre blanc (segle XVIII)», per damunt de l'aristocràcia d'altè versallesc, convertida en objecte de la seva ironia. Com si fos un joc de miralls, Víctor Català recull la imatge que s'hi projecta per convertir-la en paraula

aparentment ingènua però punyent, en joc intranscendent i subtil però alhora mordaç. La poeta convoca el lector a observar el *frisament* amorós dels personatges, les mirades i els gestos plens de voluptuositat de marquesetes i abats que s'estimen sota els arbres, els amors adúlter d'un rei i una reina...

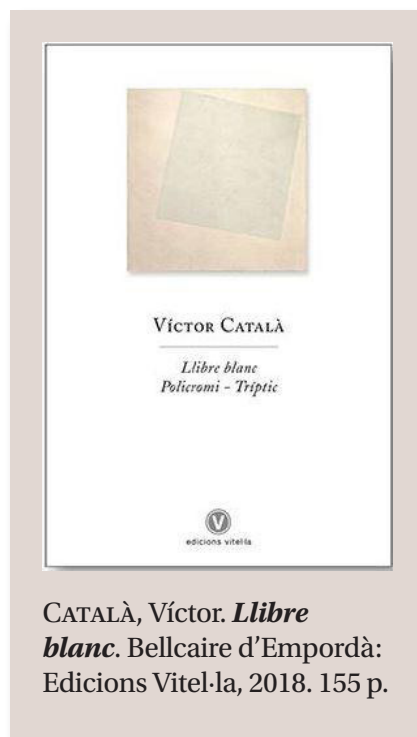
La segona part del llibre, «Policromi», s'inicia amb un proemi a mena de *captatio*, en què Víctor Català convida a llegir els seus poemes sense prejudicis, lluny de fineses literàries i acadèmiques, perquè el que cal buscar-hi són només «els fruits naturals del viure proteic i bullidor». Els temes es diversifiquen i mostren la finestra més fosca de les quatre que Víctor Català va obrir als quatre vents: la mort d'un infant a la nit, el gest entre tràgic i còmic, inabatat com el «gran dilema / que insoluble deixà l'eternitat», que es veu en la cara d'una dona morta...

Els poemes més representatius són «L'oca blanca» (la sublimitat del cigne del temps dels clàssics es converteix aquí, irònicament, en una oca senzilla de camp), símbol de la voluptat que trasllueix la imatge de la immersió de l'oca a l'aigua («i juguen folls, com dos aimants, / l'oca de neu i l'aigua bella»), però també del misteri de la creació, i «Vistes al mar», en què estableix un diàleg amb Joan Maragall per elogiar-lo com a poeta i com a creador: «desplega, Poeta, ta força radiant, / que tu també encises perquè ets mar gegant».

remet el lector de més de quaranta anys a moltes idees i èpoques viscuades. Viñas en fa categoria i fa servir la sivella, l'objecte, per diverses qüestions. L'amor, l'horror i el record —releix d'amor. L'incerta. Allò que en queda, un cop acabat el llibre, és una sensació inquietant. A sota la pell de Girona i, també, a la costa empordanesa, hi queda, des que algú es va fixar en els objectes i va escriure alguna cosa sobre la bestiesa de la joventut, un misteri d'absoluta «locura». Molts

escriptors acaben els textos a s'Agaró. Viñas també hi passa, entremig i amb la sivella, juga entre el desig i la pena d'un personatge que, malgrat les finestres de la vida, està vençut. La realitat és plena de foscor.

VIÑAS, Josep. *La sivella*. Maçanet de la Selva: Editorial Gregal, 2018. 184 p.

CATALÀ, Víctor. *Llibre blanc*. Bellcaire d'Empordà: Edicions Vitel·la, 2018. 155 p.

A la tercera part, «Tríptic», hi trobem tres poemes, «Les màquines», «Lo sant de la gleva» i «A un Romeu», que descriuen tres maneres de viure de l'home senzill: la dels pescadors que ignoren la bellesa que els envolta enmig del mar, la del jove pagès que, tot i conèixer la duresa del treball, renuncia a fugir-ne, i la del romeu, l'ésser lliure, una mena de superhome que, convertit d'home en Déu, esdevé immortal: «Amunt sempre, amunt, Romeu!».

Ens cal llegir la poesia de Víctor Català, que excava l'ànima humana per treure'n la seva ambició d'infinít i també les seves febleses.

